

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ**

Кафедра міжнародного бізнесу, фінансів та обліку

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страховання

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр

молодший бакалавр, бакалавр
чи магістр

року набору

2018

галузі знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування

шифр і найменування спеціальності

освітня програма

Державні фінанси

назва освітньої програми

академічні групи

Ф-18, ЗФ-18

шифри академічних груп

статус дисципліни

обов'язкова

Харків, 2020 рік

Розробник:

Аніпко Людмила Володимирівна,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних наук

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

09.09.2020 р.

Керівник (гарант) освітньої
програми

Шелест Олексій Леонідович,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних наук,
доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
міжнародного бізнесу, фінансів та обліку, протокол від 09.09.2020 р. № 01.

назва кафедри

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 11.09.2020 р. № 01.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Страхування» складена відповідно до освітньої програми підготовки Державні фінанси спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Страхування» є формування загальних та фахових компетентностей щодо наукових основ страхування, його методу та методології, послідовне формування у студентів знання основних положень теорії і практики страхування в Україні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система відносин між суб'єктами страхової системи, а також практичні аспекти застосування конкретних видів страхування на підставі вивчення їх змісту, виконання потреб фінансового ринку і окремих галузей економічної та соціальної сфери національного суспільства.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни «Страхування» ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін «Фінанси», «Бухгалтерський облік» та є основою для подальшого засвоєння навчальних дисциплін, таких як «Соціальне страхування», «Державні фінанси».

Мова викладання – українська.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Виникнення та етапи розвитку страхування. Страхування як економічна категорія. Роль страхування в умовах ринкової економіки. Необхідність страхового захисту. Суть, функції і принципи страхування.

Мета, роль і переваги страхування. Функціонування страхового ринку. Попереджувальні заходи і самострахування. Страхові фонди і форма їх організації.

Тема 2. Класифікація страхування

Класифікація страхування, його види та ознаки. Класифікація страхування за формами їх здійснення. Класифікація за об'єктами (галузями) і видами страхування.

Необхідність класифікації страхування та її значення. Ознаки класифікації. Розвиток окремих галузей страхування в Україні. Класифікація страхування за родом небезпеки.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Ризик та його основні характеристики. Класифікація ризиків. Управління ризиком. Страхування як елемент управління ризиком.

Оцінка ризиків і визначення можливості їх страхування. Визначення експертним, математичним та статистичним способом показників імовірності настання випадкових подій. Актуарні розрахунки.

Характеристика ризиків у туристичній діяльності. Особливості прояву ризиків туристичного підприємства. Розробка програм страхування ризиків для туристичного підприємства.

Тема 4. Страховий ринок

Страховий продукт та страховий ринок. Характеристика страхового ринку України, його основних показників, перспектив розвитку. Маркетинг у страхуванні.

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків. Суб'єкти страхового ринку. Сутність маркетингу в страхуванні. Договір страхування, його зміст і значення. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень.

Тема 5. Страхова організація (компанія)

Форми організації страхових компаній в Україні. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Структура страхових компаній.

Страхова компанія як необхідний суб'єкт страхового ринку. Характеристика основних типів страхових організацій. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Ресурси страхової компанії. Структура страхової компанії та управління нею. Основні види об'єднань страховиків.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність і способи державного регулювання страхової діяльності. Правові підстави державного регулювання страхової діяльності в Україні. Структура, функції і права Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг в Україні.

Необхідність, зміст та значення державного регулювання страхової діяльності. Правове забезпечення страхової діяльності. Функції та завдання Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю (Укрстрахнагляд). Порядок ліцензування страхової діяльності. Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування. Орган нагляду за страховою діяльністю та його функції. Контроль за діяльністю страховиків.

Тема 7. Особисте страхування

Загальна характеристика та роль особистого страхування. Обов'язкове і добровільне страхування від нещасних випадків. Загальна характеристика страхування життя. Захисні види страхування життя і порядок їх здійснення. Нагромаджувальне страхування життя

Добровільне медичне страхування. Обов'язкове медичне страхування, його проекти та перспективи запровадження в Україні.

Перспективи розвитку галузі особистого страхування. Розміри, нарахування та виплати страхових сум.

Тема 8. Страхування майна

Загальна характеристика майнового страхування. Системи (види) відповідальності і франшиза. Організаційна схема та економічний механізм страхування майна. Страхування майна юридичних та фізичних осіб. Особливості страхування майна. Страхування транспортних засобів та вантажів. Комплексне страхування транспортних ризиків. Особливості страхування фінансово-кредитних ризиків. Особливості страхування майна туристів.

Тема 9. Страхування відповідальності

Поняття про відповідальність та загальна характеристика її страхування. Організаційна схема та економічний механізм страхування відповідальності. Страхування професійної та інших видів відповідальності. Страхування цивільної відповідальності. Страхування, пов'язане з рухом транспортних засобів та перевезенням пасажирів і вантажів.

Моторне страхове бюро України та його функції. Умови проведення авіаційного страхування. Страхування відповідальності суб'єктів готельно-ресторанної діяльності.

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

Необхідність та роль перестраховання. Сутність співстраховання і порядок його здійснення. Ринки перестраховання.

Необхідність, сутність і принципи перестраховання. Співстраховання і механізм його застрахування. Методи перестраховання. Пропорційна форма

перестраховання. Види договорів пропорційного перестраховання. Непропорційна форма перестраховання. Види договорів непропорційного перестраховання. Факультативне перестраховання. Облігаторне перестраховання. Квотні та ексцендентні договори пропорційного перестраховання.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Характеристика доходів і видатків страхових компаній. Прибуток страхової компанії, його визначення та використання. Оподаткування страхових компаній.

Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Собівартість страхової послуги. Витрати на утримання страхової компанії. Оподаткування страховиків. Страхові надходження від страхової, фінансової та інвестиційної діяльності.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика, чинники її забезпечення. Формування збалансованого страхового портфеля. Умови забезпечення платоспроможності страховика. Страхові резерви та порядок їх дотримання.

Місце та роль страхових резервів у забезпеченні фінансової надійності страховика. Інвестиційна політика страховика. Тарифна політика страховика. Роль перестраховання у забезпеченні фінансової надійності страхових операцій. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Технічні резерви, їх склад. Оцінка фінансового стану страховика.

4.2. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																									
	денна форма												заочна форма													
	повна						скорочена						повна						скорочена							
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі						
Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС	Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС	Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС	Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС			
Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування	13	2		2		9										14										
Тема 2. Класифікація страхування	13	2		2		9										16				2						
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	13	2		2		9										14										
Тема 4. Страховий ринок	13	2		2		9										14										
Тема 5. Страхова організація (компанія)	13	2		2		9										14										
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	13	2		2		9										14										
Тема 7. Особисте страхування	18	4		4		10										18	2			2						
Тема 8. Страхування майна	18	4		4		10										18	2			2						
Тема 9. Страхування відповідальності	18	4		4		10										16	2									
Тема 10. Перестрахування і співстрахування	18	4		4		10										14										
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика	17	4		4		9										14										
Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії	13	2		2		9										14										
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	4		4		112										180/6	6			6						

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання - <https://beta-edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=545>

для заочної форми навчання - <https://beta-edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=4031>

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

1. Розглянути питання щодо виникнення та сутність страхування;
2. Визначити роль страхового захисту в ринковій економіці;
3. Ознайомитись з формами страхового захисту;
4. Визначити функції та принципи страхування.

Тема 2. Класифікація страхування

1. Наукове поняття класифікації страхування та її значення.
2. Класифікація страхування за об'єктами.
3. Нетрадиційні види страхування.
4. Система страхування

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

1. Поняття ризику у страхуванні.
2. Види страхових ризиків.
3. Методи управління ризиком.
4. Оцінка ризику та критерії визначення ціни страхування.
5. Склад і структура страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок

1. Загальна структура та інфраструктура страхового ринку.
2. Класифікація страхового ринку.
3. Основні учасники страхового ринку.
4. Показники визначення рівня розвитку страхового ринку у країнах світу.

Тема 5. Страхова організація (компанія)

1. Страхова компанія як базова ланка страхового ринку.
2. Страхові посередники, їх функції та відмінності.
3. Об'єднання страховиків.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

1. Необхідність, зміст та значення державного регулювання страхової діяльності.
2. Функції та завдання Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю (Укрстрахнагляд).
3. Порядок ліцензування страхової діяльності.
4. Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування.

Тема 7. Особисте страхування

1. Суть страхування життя і його основні види.
2. Добровільне страхування додаткової пенсії.

3. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань.

4. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків.

5. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем.

Тема 8. Страхування майна

1. Страхування майна юридичних осіб.

2. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств.

3. Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашнього та іншого майна

Тема 9. Страхування відповідальності

1. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.

2. Страхування відповідальності роботодавців.

3. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

4. Страхування професійної відповідальності.

5. Страхування відповідальності за неповернення кредитів.

6. Страхування депозитів.

7. Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

Тема 10. Перестраховання і співстрахування

1. Необхідність і сутність перестраховання.

2. Методи перестраховання.

3. Особливості та форми операцій перестраховання.

4. Непропорційне перестраховання.

5. Вимога щодо перестраховання ризиків нерезидентів.

6. Співстрахування і механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

1. Результати та особливості фінансової діяльності страхових організацій.

2. Основні принципи організації фінансів страховика.

3. Страхові резерви.

4. Доходи та витрати страхових організацій.

5. Оподаткування страховиків.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

1. Поняття фінансової надійності страхової компанії.

2. Порядок і принципи формування статутного фонду страхових компаній.

3. Показники платоспроможності страхової компанії.

4. Засоби підвищення фінансової надійності страховиків.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання –

<https://beta-edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=545>

для заочної форми навчання –

<https://beta-edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=4031>

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Осінь 2020/2021 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	60
1.1	<i>Тема 1</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.2	<i>Тема 2</i>		
	Виконання практичного завдання	2	3
	Тестування на Порталі	3	4
1.3	<i>Тема 3</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.4	<i>Тема 4</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.5	<i>Тема 5</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Тестування на Порталі	3	4
1.6	<i>Тема 6</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.7	<i>Тема 7</i>		
	Виконання практичного завдання	2	4
	Тестування на Порталі	3	4
1.8	<i>Тема 8</i>		
	Виконання практичного завдання	2	5
	Тестування на Порталі	3	4
1.9	<i>Тема 9</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.10	<i>Тема 10</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.11	<i>Тема 11</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
1.12	<i>Тема 12</i>		
	Виконання практичного завдання	2	-
	Тестування на Порталі	3	4
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	40
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	20	20
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10	10
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	10	10
3	Оцінка з дисципліни	100	100

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела інформації

1. Русул Л. В. Страхування : від теорії до практики: навчальний посібник / Л. В. Русул, М. П. Федішин, Н. А. Лаврук. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. - 288 с.
2. Непран А. В. Страхування : практикум / А. В. Непран, І. Є. Тимченко, О. М. Левчук. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2019. – 130 с.

8.2. Додаткові джерела інформації

3. Страхування : опорний конспект лекцій (українською та російською мовами) / Р. В. Пікус, Н. В. Приказюк, А. С. Шолойко та інші; за науковою редакцією професора Р. В. Пікус. – Київ : Логос, 2015. – 276 с.
4. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>. – Станом на 27.08.2020. – Назва з екрана.